

AKYATAN'DA 20 YIL

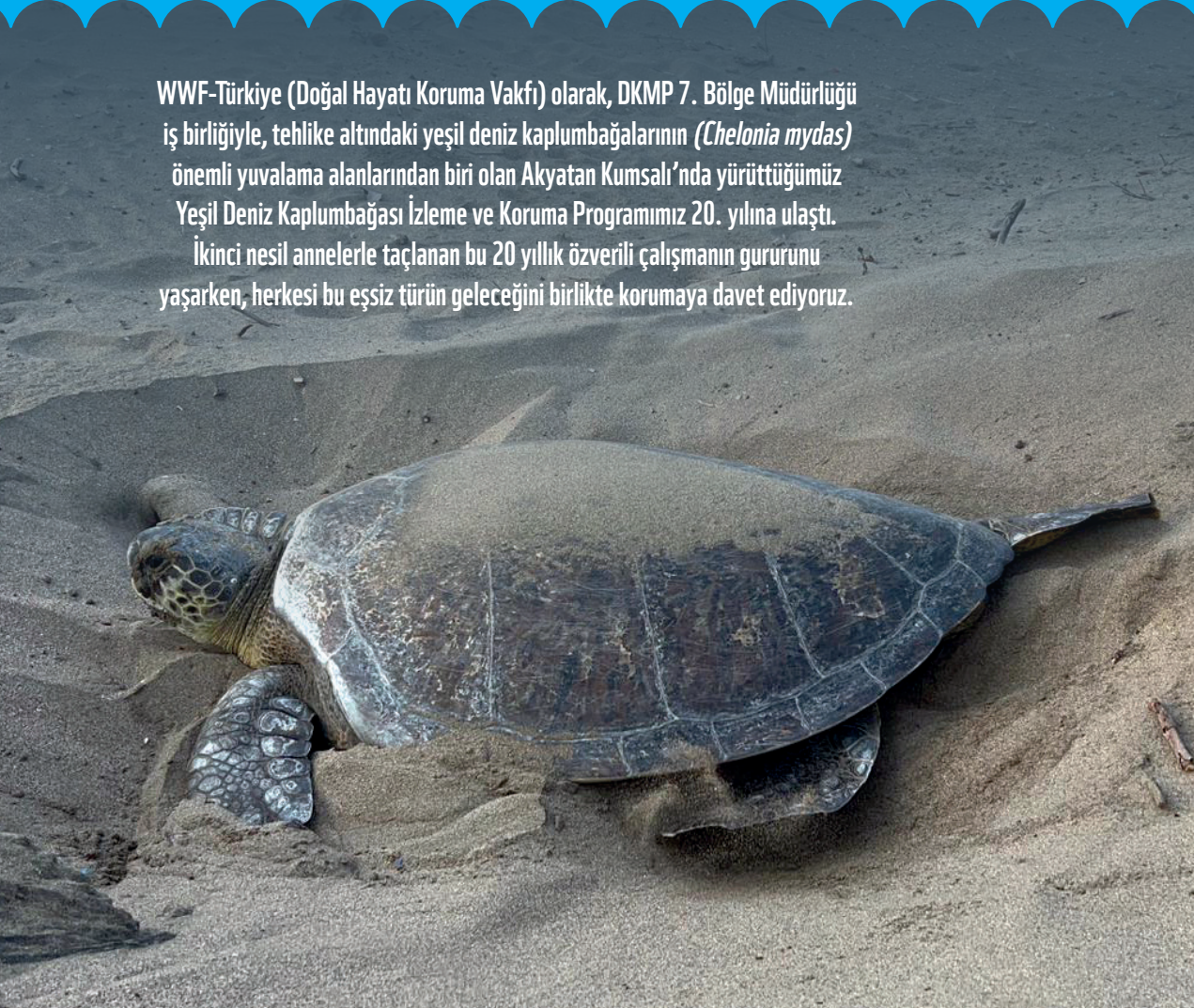

ADANA AKYATAN'DA YÜRÜTTÜĞÜMÜZ YEŞİL DENİZ KAPLUMBAĞASI İZLEME VE KORUMA ÇALIŞMALARIMIZIN 20. YILINI KUTLUYORUZ

WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) olarak, DKMP 7. Bölge Müdürlüğü iş birliğiyle, tehlike altındaki yeşil deniz kaplumbağalarının (*Chelonia mydas*) önemli yuvalama alanlarından biri olan Akyatan Kumsalı'nda yürüttüğümüz Yeşil Deniz Kaplumbağası İzleme ve Koruma Programımız 20. yılına ulaştı. İkinci nesil annelerle taçlanan bu 20 yıllık özverili çalışmanın gururunu yaşarken, herkesi bu eşsiz türün geleceğini birlikte korumaya davet ediyoruz.

DÜNYANIN EN YAŞLI DENİZCİLERİ: DENİZ KAPLUMBAĞALARI

- Yaklaşık **110 milyon yıldır** denizleri mesken tutuyor.
- Dünya denizlerinde **yedi farklı türü** bulunan deniz kaplumbağalarının **iki türü Akdeniz Havzası'nda yuvalıyor**.
- Uzun yaşam, üretkenlik ve dayanıklılığın sembolü olan, yaşamlarının büyük kısmını kıtalararası denizlerde geçiren **yeşil deniz kaplumbağası** (*Chelonia mydas*) ve **iri başlı deniz kaplumbağası** (*Caretta caretta*), yuva yapmak için Türkiye sahillerine geliyor. Ülkemiz, bu iki türün **Akdeniz'deki en önemli yuvalama alanları arasında yer alıyor**.
- Yeşil deniz kaplumbağası (*Chelonia mydas*) ve iri başlı deniz kaplumbağası (*Caretta caretta*), her yıl **Mayıs – Ağustos ayları** arasında kıyılarımıza yumurtalarını bırakırken **deri sırtlı deniz kaplumbağası** (*Dermochelys coriacea*) ise Akdeniz'de yuvalama yapmasa da **kıyılarımızdan geçiyor**.
- İri başlı deniz kaplumbağası için Akdeniz'deki en önemli yuvalama alanları **Türkiye ve Yunanistan**; yeşil deniz kaplumbağası için ise **Türkiye ve Kıbrıs**. Yeşil deniz kaplumbağalarının **%50'sinden fazlası** yumurtalarını Türkiye kıyılarına bırakıyor.
- **Mersin, Adana ve Hatay kıyıları**, yeşil deniz kaplumbağaları için kritik yuvalama kumsalları. WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) olarak, **20 yıldır Adana Akyatan'da** bu mucizevi döngünün bir parçası olduğumuz için mutlu ve gururluyuz.

DENİZ KAPLUMBAĞASI KORUMA ÇALIŞMALARIMIZ İKİNCİ NESİL ANNELERLE TAÇLANDI

2025, Doğa Koruma ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü iş birliğiyle, tehlike altındaki yeşil deniz kaplumbağalarının önemli yuvalama alanlarından biri olan **Adana Akyatan Kumsalı**'nda yürüttüğümüz izleme, koruma ve farkındalık çalışmalarımızın **20. yılı. 2006 yılından bu yana**, Akyatan Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'nda her yıl **1 Haziran – 15 Eylül** tarihleri arasında gerçekleştirdiğimiz aralıksız saha çalışmalarıyla, binlerce yavruyu güvenli bir şekilde denize ulaştırıyoruz.

Dişi yeşil deniz kaplumbağaları, haziran ve temmuz aylarında, geceleri kumsala çıkarak yumurtalarını bırakıyor. Bir zamanlar dünyaya gözlerini açtıkları bu kumsala, **yaşam döngülerini sürdürmek üzere** yaklaşık 15 ila 20 yıl sonra geri dönüyor.

Akyatan Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'nda 2006'dan bu yana DKMP 7. Bölge Müdürlüğü ile sürdürdüğümüz çalışmalar, Türkiye'nin en uzun soluklu deniz kaplumbağası koruma programlarından biri haline geldi ve bugün ikinci nesil annelerle taçlandı.

Bu işbirliği aynı zamanda kamu-sivil toplum birlikteliğinin en değerli örneklerinden birini oluşturuyor.

© Ahtapot Sosyal Medya

YEŞİL DENİZ KAPLUMBAĞALARI NEDEN ÖNEMLİ?

Sürüngenler ailesinin bir üyesi olan yeşil deniz kaplumbağaları:

Deniz çayırlarını biçerek sağlıklı büyümelerini destekler; bu da **denizlerin oksijen üretimine ve karbon depolanmasına** katkı sağlar.

Onlar sayesinde sağlıklı kalan deniz çayırları, **birçok deniz canlısı için yaşam alanı oluşturur.**

Kumsallara yuva yaptıklarında, yumurta kabukları gibi geride bıraktıkları besin maddeleri, **kumun verimliliğini artırarak kıyı ekosistemlerini destekler.**

Denizlerdeki besin zincirinin dengelenmesine yardımcı olurken bu sayede **deniz ekosisteminin sağlıklı kalmasını sağlar.**

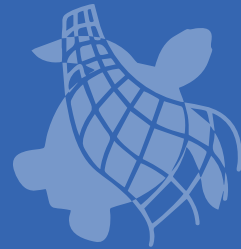

© Mehmet Tural

TEHDİTLER

Ergin dişi deniz kaplumbağaları, yuvalamak için kumsala çıktıkları her seferde ortalama **100 –150 yumurta** bırakır.

- **Yumurtadan 45 - 60 gün sonra çıkan yavrular**, genellikle gece ya da gün doğumunda kumdan çıkar ve ufuk aydınlığına yönelerek denize ulaşmaya çalışır. Ancak **kıyı yapılaşması** ve **kumsal arkasındaki yapay ışıklar**, yavruların yönünü şaşırmasına ve ölmesine neden olabilir.
- **Kıyıya atılmış plastik şişeler, poşetler ve diğer çöpler**, yavruların denize ulaşmasını zorlaştırır. Bu tür fiziksel engeller, yavruların yönünü şaşırmasına veya yorulup denize ulaşamamasına yol açabilir.
- Plastik atıklar ayrıca **ışığı yansıtarak** yavruların deniz yerine karaya, yollara veya yerleşim yerlerine yönelmesine neden olabilir.
- **Sahillerdeki ip, ağ parçaları ve benzeri atıklar**, yavruların bacaklarına veya vücutlarına dolanarak onların hareket kabiliyetini kısıtlayabilir, hatta tamamen engelleyebilir.

© Brent Stirton

- Deniz kaplumbağaları için bir diğer tehdit de iklim değişikliği. Yuva sıcaklıklarının artması sonucu **kum sıcaklığının 30°C'nin üzerine çıkması**, yavrular arasında dişi oranının artmasına ve popülasyon dengesinin bozulmasına yol açabilir. Ayrıca **deniz seviyesinin yükselmesi**, kıyıdaki yuvaların sular altında kalma riskini artırır.
- Tüm bu tehditlerin yanı sıra, **yumurtalar ve yavrular**, doğada birçok avcının (yengeç, çakal, deniz kuşları, büyük balıklar gibi) besin kaynağıdır. Bu nedenle, bırakılan her **bin yumurtadan yalnızca bir ya da ikisi** erişkinliğe ulaşabilir.

© Emirhan Karamuk

DENİZLERDEKİ TEHDİTLER

Denize ulaşabilen yavruları, **erişkinliğe kadar süren 15–20 yıllık uzun ve zorlu bir yaşam yolculuğu** bekler. Deniz kaplumbağaları, denizlerde de birçok tehditle karşı karşıya kalır:

- Deniz kaplumbağaları, **plastik torbaları ve atıkları** denizanası sanarak yiyebilir. Bu durum, sindirim sistemlerine zarar vererek **ölümcül sonuçlara** yol açabilir.
- **Deniz kaplumbağaları nefes almak için düzenli olarak su yüzeyine çıkar.** Ancak balıkçılık faaliyetleri sırasında hedef dışı **ağlara ya da diğer av araçlarına takılmaları** ve yüzeye çıkamamaları boğulmaları ile sonuçlanır.
- Deniz kaplumbağalarının avlanması ve ticareti, Türkiye’de ve birçok ülkede yasak olmasına rağmen, tür **bazı bölgelerde etleri, yumurtaları ve kabukları için hâlâ yasa dışı olarak avlanmaktadır.**

© Phil Kanstinger

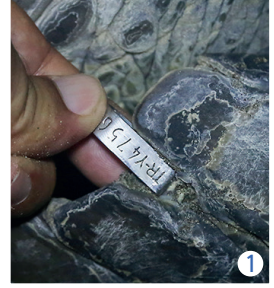
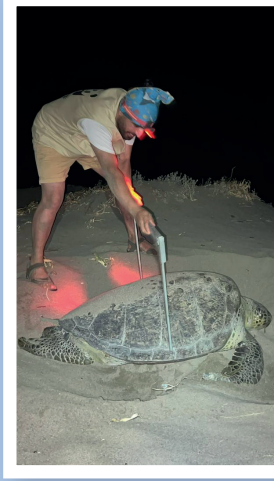
IUCN (Dünya Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği) tarafından hazırlanan Kırmızı Listeye göre ülkemizde yuvalayan İri başlı deniz kaplumbağası (*Caretta caretta*) ve yeşil deniz kaplumbağası (*Chelonia mydas*), “tehlike altında”. Dünyanın en yaşlı denizcilerinin yaşamaya devam etmesi için yuvalama kumsallarını korumak büyük önem taşıyor.

AKYATAN’DA NE YAPIYORUZ?

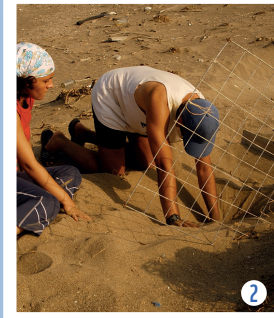
- Yuva yapan dişi deniz kaplumbağaların ölçümlerini alıyor, markalama yaparak bireyleri tanımlıyoruz. ①
- 2009’dan bu yana yuva sıcaklıklarını ölçerek, cinsiyet dağılımını izliyoruz.
- Çakal predasyonuna karşı yuvaların bir bölümünü kafeslerle koruma altına alıyoruz. ②
- Ergin dişi bireylere uydu cihazı takarak göç yolları ve beslenme alanları ile ilgili veri topluyoruz. ③
- Yumurtadan çıkan yavruların güvenle denize ulaşmasını sağlıyoruz.
- Bu çalışmalardan elde ettiğimiz bilgi ve gözlemlerle ulusal ve bölgesel tür koruma planlarına veri sağlıyoruz; bu verileri rapor, sunum, video, belgesel gibi çeşitli eğitim, iletişim araçları ile kamuoyu ve karar vericilerle paylaşarak farkındalık oluşturmuyoruz.

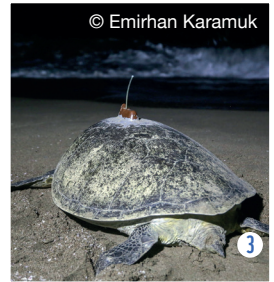
© Emirhan Karamuk

①

②

© Emirhan Karamuk

③

© Cenk Oruç

© Yorgo Kayadelen

ÇABALARIMIZ SONUÇ VERİYOR

Akdeniz’de, özellikle son yıllarda **yeşil deniz kaplumbağalarının** (*Chelonia mydas*) **yuva sayısında artış** gözlemlendi. Bu artışa bağlı olarak popülasyonda da önemli bir iyileşme kaydedilirken bu gelişme, türün **Kırmızı Liste statüsüne** de yansdı.

2023 yılı sonunda, IUCN (Dünya Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği), tehlike altındaki türlerle ilgili **güncel değerlendirme sonuçlarını** paylaştı. Açıklamaya göre, **yeşil deniz kaplumbağası** (*Chelonia mydas*) **Akdeniz alt popülasyonunun statüsü**, “**Kritik Tehlikede (CR)**” düzeyinden, “**Tehdide Yakın (NT)**” kategorisine düşürüldü.

Akyatan’da, DKMP 7. Bölge Müdürlüğü iş birliğiyle başlattığımız koruma seferberliği bugün, **ikinci nesil annelerle taçlanıyor**. Bu başarı, doğa korumanın **sabır, kararlılık ve güçlü iş birlikleriyle mümkün** olduğunun güçlü bir kanıtı.

Bilim, iş birliği ve kararlılıkla, 20 yıldır Akyatan’da bu eşsiz döngüyü koruyoruz. **Tüm doğa dostlarını**, evlat edinme programımıza katılarak saha çalışmalarımıza destek vermeye ve bu yaşam döngüsünün bir parçası olmaya davet ediyoruz.

Yeşil deniz kaplumbağalarını korumak
#BirlikteMümkün

Sayılarla Akyatan

2006 yılından bu yana:

270.000
denize ulaşan yaklaşık yavru

19
uydu cihazı takılan
dişi yeşil deniz
kaplumbağası

+450
alan çalışmalarına
katılan gönüllü

7.500
belirlenen yaklaşık
yuva

4 alanda çekilen
belgesel

19 hazırlanan
teknik rapor

© Tahsin Ceylan

Deniz Kaplumbağalarını Korumak
#BirtlikteMümkün

Neden buradayız?

Dünyanın doğal çevresini korumak ve insanın, doğayla uyum içinde yaşadığı bir geleceği kurmak için.

wwf.org.tr

© Panda amblemi WWF – Dünya Doğayı Koruma Vakfı
© WWF tescilli markadır
Bizi X'te takip edin: @wwf_turkiye
Bizi Instagram'da takip edin: @wwf_turkiye
Bizi Facebook'ta takip edin: @wwfturkiye

Kapak fotoğrafı: © Mehmet Tural

Geçen 20 yılın farklı dönemlerinde verdikleri değerli destekleri için MAVA Vakfı, Garanti BBVA, GEF-SGP, WWF-ABD Ofisi/Apple, Hollanda Büyükelçiliği, Nestlé Türkiye Kahvaltılık Gevrekler İş Birimi ile WWF-Türkiye Evlat Edinme Programı "Deniz Kaplumbağası Evlat Edin" bireysel destekçilerine ve 20. yıla özel olarak katkıda bulunan düzenli bağışçılarımıza teşekkür ederiz.